

Valtuustoaloite perheitä koskevasta kokonaisvaltaisesta selvityksestä

Valtuusto 17.11.2021 § 157

SDP:n valtuustoryhmä ja kuusi muuta kannattajaa sekä vasemmiston valtuustoryhmä ehdottavat valtuustoaloitteessaan, että kunta laatii perheitä koskevan kokonaisvaltaisen selvityksen Nurmijärvellä asuvien lasten, nuorten ja perheiden tilanteesta, toiveista ja tarpeista. Aloitteessa nähdään, että selvitys mahdollistaisi kehityksen ja tilanteen analysoinnin ja tiedon pohjalta tarpeellisten kehitysehdotusten tekemisen

Päätös

Aloite lähetettiin kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Hyvinvointilautakunta 11.06.2024 § 29
1756/00.02.00.02/2021

Sivustys- ja hyvinvointitoimiala on valmistellut aloitteeseen seuraavan vastauksen:

Taustaa

SDP:n valtuustoryhmä ja muut mahdolliset allekirjoittaneet ovat tehneet valtuustoaloitteen 17.11.2021, jossa esitetään, että kunta laatii perheitä koskevan kokonaisvaltaisen selvityksen kunnan lasten, nuorten ja perheiden tilanteesta, toiveista ja tarpeista. Valmistelussa voisi tehdä yhteistyötä esimerkiksi korkeakoulujen kanssa esimerkiksi opinnäytetyön keinoin. Näin kehitystä ja tilannetta pystyttäisiin tarkastelemaan ja analysoimaan useammasta näkökulmasta ja tekemään myös kehitysehdotuksia. Saatua tietoa voidaan käyttää hyväksi hyvinvoinnin edistämiseksi, palveluiden tuottamisessa, järjestämisessä ja kohdentamisessa sekä tulevaisuuden elinvoiman vahvistamisessa.

Hyvinvointi nähdään usein käsitteenä, joka koostuu mitattavissa olevista elintason tekijöistä, jolla on myös subjektiivinen ulottuvuus. Objektiiiviseen hyvinvointiin liittyy mitattavissa olevat elämänlaatuun liittyvät tekijät kuten; terveys, asuminen, koulutus, tulot ja varallisuus. Subjektiivisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan ihmisen kokemaa elämänlaatua ja onnellisuutta.

Kun vanhemmat voivat hyvin, se heijastuu myös lasten hyvinvointiin. Perheen sosiaaliset, aineelliset ja henkiset elinolot määrittyvät pitkälti vanhempien mukaan. Valitettavasti kuitenkin monen vanhemman työelämä ja arki on yhä pirstaloituneempaa. Tutkimusten perusteella voidaan yleisesti todeta, että lapsiperheiden hyvinvoinnin haasteita ovat jaksaminen, koettu yksinäisyys, taloudellinen niukkuus ja tuen tarve.

Perhe on lapsen hyvinvoinnin yksi keskeisin perusta. Koko perheen voimavarat ovat lapsen omien resurssien lisäksi olennaisen tärkeitä. Lapsen hyvinvoinnin suhteen perheen ulkoiset ja sisäiset resurssit voivat toimia niin suojaavina kuin riskiä kasvattavina tekijöinä. Ulkoiset resurssit voidaan nähdä mm. asumistasoon, talouteen, vanhempien koulutustasoon ja ammattiin liittyvinä. Perheessä olevat sisäiset voimavarat ja resurssit tarkoitetaan mm. perheen historiaa, lapsi-vanhempisuhdetta sekä vanhempien ja lasten persoonallisuutta.

Perheiden resursseja kuormittavat esimerkiksi ajanpuute, väsymys ja psyykinen kuormittuneisuus. Tukiverkko koetaan merkitykselliseksi, varsinkin lasten ollessa pieniä. Valtaosa lapsiperheiden vanhemmista kaipaa myös tukea ja ohjausta lapsiperhepalvelujen ammattilaisilta.

Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on vaikeaa. Jatkuvat muutokset, sekä kasvavat vaatimukset niin työ- kuin perhe-elämässä, tekevät näiden kahden osa-alueen yhteensovittamisesta entistä haasteellisempaa. Parin viime vuoden aikana sekä naisten että miestenkin työllisyysaste on Suomessa noussut. Ansiotyö edistää perheen taloudellista hyvinvointia, mutta samalla se asettaa haasteita ajan ja voimien riittävyydelle. Lapsiperheiden äitien työllisyysaste onkin noussut jopa enemmän kuin lapsettomilla naisilla, ja erityisesti alle kolmevuotiaiden lasten äideillä. Vuonna 2022 alle kolmevuotiaiden lasten äitien työllisyysaste 62,8 % ja isien 92,3 %, 3 - 6 -vuotiaiden lasten äideillä se oli 82,9 % ja isillä 92,5 %; 7-17 -vuotiaiden lasten äideillä 89,7 % ja isillä 94,4 %.

Vapaa-ajallaan suurin osa perheistä liikkuu omatoimisesti. Perheissä, joissa on nuoria lapsia, korostuu arkiliikunta, kuten kävelymatkat sekä koti- ja pihatyöt. Näissä perheissä aikaa vietetään myös leikkipuistoissa sekä erilaisten pihapelien ja leikkien parissa. Myös pyöräily, pulkkailu, uinti ja retkeily ovat suosittuja. Perheissä, joissa lapset ovat hieman vanhempia, suosiossa ovat samat lajit, mutta niitä harrastetaan hieman vähemmän. Omatoimisen perheliikunnan määrä vähenee merkittävästi perheissä, joissa lapsi/lapset ovat yli 15 -vuotiaita. Vanhempien voimavaroja tukeekin yhteinen tekeminen, toimiva parisuhde sekä liikunta ja harrastukset.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan yhteistyössä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyötä. Näitä tehtäviä ovat mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahojen nimeäminen, asettaa strategisessa suunnittelussa tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet toiminnalle, arvioida ja ottaa huomioon päätösten ja ratkaisujen vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin, seurata asukkaitensa hyvinvointia ja terveyttä ja niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin sekä edistää järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia. Erityisesti yhteistyötarpeita on havaittavissa eri palvelukokonaisuuksissa, kuten sivistys- ja sote-palveluiden yhdyspinnoilla, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, vammaisten palveluissa, ikäihmisten palveluissa, kotoutumisessa sekä turvallisuuden ja varautumisen tehtäväkokonaisuuksissa sekä TE-palvelu-uudistuksessa. Pääsääntöisesti kunta vastaa hyvinvoinnin edistämisen ennaltaehkäisevästä työstä.

Hyvinvointialueen lapsiperheiden tukipalvelut ovat varsin kattavat. Palvelukokonaisuus käsittää niin lapsiperheiden kotipalvelut, lapsiperheiden neuvonnan ja ohjauksen, lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin kuin apua mahdolliseen lapsiperheiden eroon. Lisäksi tuetaan mm. opiskeluhuollon ja Ankkuritoiminnan keinoin nuorten hyvinvointia. Sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden saatavuuden ja ohjautuvuuden edistämiseksi hyvinvointialue on perustanut lähineuvontapisteitä, mm. Nurmijärven Klaukkalaan. Lisäksi kehitteillä on liikkuvat palvelut-kokonaisuus, jonka tavoitteena on edistää sote-palveluiden jalkautumista kunnan eri asutuskeskittyymiin. Yksi jalkautumispaikka on kunnan kohtaamispaikka Klaukkalan Suopolulla.

Erityisesti lapsiperheiden tueksi on perustettu perhekeskusverkosto. Perhekeskus-toimintamalli edistää lasten ja perheiden yhdenvertaisuuden toteutumista alueellisesti sekä kansallisesti. Toimintamallin avulla mm. sovitaan tarvittavista yhteistyörakenteista ja yhteisistä käytännöistä, edistetään lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuvaa toimintakulttuuria johtamisessa ja päätöksenteossa ja otetaan käyttöön toimintatapoja ja malleja, joiden avulla lapset, nuoret ja perheet osallistuvat kehittämiseen ja arviointiin. Nurmijärven kunnan kohtaamispaikkatoiminta on osa Keski-Uudenmaan alueen perhekeskus-verkostoa ja sen toiminta perustuu laajalle, moniammatilliselle yhteistyölle. Kohtaamispaikkatoiminnassa mukana ovat kunnan palveluiden

lisäksi Keusoten jalkautuvat työntekijät, seurakunta sekä eri järjestötoimijoita. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa lasten ja perheiden osallisuutta, vuorovaikutusta ja voimavaroja sekä tukea perheiden hyvää arkea, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Toimintaa tullaan jatkossa kehittämään myös muihin kunnan suurimpiin asutuskeskittyymiin.

Kunta on huomionnut lapsiperheiden lisääntyneen määrän ja kehittänyt lapsiperheille kohdennettuja palvelukokonaisuuksia. Yksi suoraan lapsiperheisiin kohdentuvaa palvelutoimintaa ovat avoimet päiväkodit ja leikkipuisto, jotka ovat kohtaamispaikkoja kotona lastaan hoitaville huoltajille, isovanhemmille ja perhepäivähoitajille. Toiminnan tarkoituksena on lisätä perheiden yhdessä tekemistä, vahvistaen vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Huoltajilla on mahdollisuus saada tukea lasten kasvatukseen, tutustua uusiin ihmisiin, löytää leikkiseuraa ja osallistua ohjattuun toimintaan. Varhaiskasvatuspalveluiden lisäksi mm liikuntapalvelut ovat kehittäneet toimintaansa hyvinvointialueen yhdyspinnalla ja järjestävät lapsiperheiden arjen aktivoimiseen kohdennettuja liikuntaryhmiä sekä kehittäneet perheliikuntaneuvontakokonaisuutta.

Kunta seuraa tarkasti olemassa olevaa tutkimustietoa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tilasta palveluiden kehittämisen ja ajankohtaisen tiedon ylläpitämiseksi sekä trendien ja ilmiöiden havaitsemiseksi. Seurannassa olevia tutkimuksia ovat esimerkiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Kouluterveyskysely, joka toteutetaan kahden vuoden välein ja se kohdentuu 4–5 luokkalaisiin sekä 7–8-luokkalaisiin oppilaisiin. Lisäksi seurataan Nuorisobarometriä, joka kartoittaa laajalti sitä, miten nuoret hahmottavat merkityksellisyyden kokemuksia arjessaan sekä sitä, mitä he ajattelevat erilaisista katsomuksellisista kysymyksistä. Vuosittain vaihtuvan teeman lisäksi Nuorisobarometri sisältää samanlaisena toistettavia kysymyksiä, jotka mahdollistavat trendien seuraamisen. Nurmijärven kunta on myös mukana lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa tutkivaa (LIITU) -tutkimusta, joka on Jyväskylän yliopiston vetämä kansallinen 7–15-vuotiaiden liikkumista, liikuntakäyttäytymistä ja -kulttuuria laajasti kartoittava seurantatutkimus. Lisäksi kunta tekee itse eri palveluiden arviointiselvityksiä ja asiakaskyselyjä sekä vaikuttavuuden arviointeja eri aiheisiin liittyen.

Jotta kunta voi entistä paremmin tuottaa ja kohdentaa palveluitaan lapsiperheille heidän hyvinvointinsa edistämiseksi kunta tekee yhteistyötä Metropolia ammattikorkeakoulun kanssa saadakseen lisää ajankohtaista tietoa Nurmijärven lapsiperheistä. Koska hyvinvointi on käsitteenä niin laaja, joudutaan sitä tutkittaessa keskittymään usein johonkin tiettyyn osailmiöön. Nyt aloitetussa Metropolia-yhteistyössä ensimmäinen opinnäytetyö kartoittaa 1–6-vuotiaita omaavien lapsiperheiden liikuntakäyttäytymistä. Opinnäytetyön on suunniteltu valmistuvan vuoden 2025 alussa. Opinnäytetyöstä annetaan selvitys hyvinvointi- ja sivistyslautakunnille.

Yhteistyötä Metropolia ammattikorkeakoulun kanssa tullaan jatkamaan solmittavan 3–5 vuotisen tutkimus- ja kehittämyyhteistyösopimuksen turvin. Tarpeellista olisi esimerkiksi kartoittaa vanhemmuutta kuormittavista tekijöistä, jotta esimerkiksi kohtaamispaikka-toimintamallia voidaan kehittää olemassa oleva tarve huomioiden. Lisäksi arvioidaan uudelleen mahdollisuutta hakea Unicefin lapsiystävälliseksi kunnaksi ja selvitetään mahdollisuutta hakea Väestöliiton Perheystävällinen työpaikka -tunnustusta.

Valtuustoaloitteessa esitettyyn kokonaisvaltaisen selvityksen tekemiseen kunnan lasten, nuorten ja perheiden tilanteesta, toiveista ja tarpeista tarvittaisiin lisää resursseja. Metropolian kanssa tehtävän yhteistyön avulla saadaan kartoitettua osa-alueita, jotka liittyvät perheiden tilanteeseen.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Esitys

Hyvinvointilautakunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Valmistelija

Liikunta- ja hyvinvointipäällikkö Kaisa Laine, puh. 040 317 2050

Päätös

Esitys hyväksyttiin.